

SKAITYKIME KNYGAS GARSIAI

Šiuolaikiniai vaikai auga informacinių technologijų amžiuje. Išmaniosios technologijos pasitinka vaiką kai tik jis gimsta, nes tėveliai dalinasi naujagimio nuotrauka įvairiuose socialiniuose tinkluose, o vaikui augant, išmaniosios technologijos jį supa visada. Norime, kad vaikas augtų turėdamas empatijos, užuojautos, pagarbos ir meilės kitam, kitokiam.

Knyga – puiki priemonė mokyti svarbių vertybių. Garsus skaitymas vaikams turi daug privalumų. Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos išleistame leidinyje „Kodėl verta skaityti ankstyvajame amžiuje? Patarimai tėveliams“ (2020, p. 5-6) teigiama, kad *garsiai skaitant lavinama vaiko fantazija – klausydamas istorijų, vaikas „piešia“ aprašomus įvykius mintyse, taip aktyvinama vaiko vaizduotė*. Vaikas turi ryškią vaizduotę, todėl garsus skaitymas lavina jo kūrybiškumą, kuris svarbus ugdant įvairius pomėgius, idėjas, puoselėja emocinę sveikatą. Perskaičius puslapyje esantį tekstą aptarkite su vaiku knygos iliustracijas, papasakokite, kas pavaizduota, paprašykite, kad vaikas papasakotų tai ką mato – iliustracijos lavina atmintį, pastabumą, plečia žodyną, stiprina žodžio ir vaizdo ryšį. Vaikas ima įsivaizduoti kaip atrodo karalaitė, princas, žirgas ir pats tapatinasi su kuriuo nors herojumi. Knygose slypi daug išminties, atskleidžiami įvairūs žmonių elgesio motyvai, nusakomos galimos pasekmės. Skaitant vaikiškas knygas vaikams parodome, jog veikėjai taip pat susiduria su įvairias sunkumais, iššūkiams, tačiau išsprendžia problemas. Svarbu atskleisti, kad kiekvienas patiria įvairių iššūkių, nesėkmių, svarbiausia tęsti pradėtus darbus.

Knygų skaitymas – įgytas gebėjimas (pvz. kaip plaukimas, važiavimas dviračiu), todėl pasistenkime, kad vaikai turėtų galimybę išgirsti mėgstamą pasaką garsiai skaitant. Jei vaikui kiekvieną dieną bus garsiai skaitoma, vėliau vaikas pradės domėtis knygomis, noriai klausysis tėvelių skaitomos literatūros ir pradėjęs lankyti mokyklą, noriai pats skaitys. Dirgėla (2016) teigia, *kad vaikai matantys savo tėvus skaitančius, užaugę patys skaitys. Taip pat skaitymas turi būti malonus procesas, ne bausmė, ar prievarta, tik tuomet vaikas norės skaityti*. Labai svarbu sumažinti išmaniųjų technologijų laiką – ne tik vaiko, tačiau tėvų/brolių/sesiu/senelių. Kai vaikas matys tėvelius skaitančius knygą, tuomet norės pats išmokti skaityti, susipažinti su raidėmis.

Pasak Gordon (2022), *nesvarbu, kad vaikas nepažįsta abėcėlės raidžių, nemoka pats skaityti, niekada ne vėlu supažindinti jį su knyga*. Vaiko kalba formuojasi iš klausos, girdimo sakinio, žodžio, todėl pravartu skaityti įvairias knygas, kuriose vartojami įvairūs sudėtingi žodžiai, juos vaikas girdi pirmą kartą, nes kasdieniniame bendravime nenaudojame kai kurių žodžių. Kai vaikai klausosi įdėmiai garsiai skaitomo kūrinio išgirsta naujus žodžius, lavina savo atmintį, dėmesį, susikaupimą, mokosi sėdėti ramiai, kad girdėtų viską. Skaitant knygas esame perkeliame iš vieno pasaulio į kitą, pasineriame į išgalvotų

veikėjų gyvenimus, supažįstame su kita kultūra, išmokstame naujų žodžių, frazių, patiriame įvairias emocijas, įgyjame tam tikrų įgūdžių ir žinių.

Garsiai skaitant svarbiausia neskubėti, daryti pauzes, kad vaikas galėtų suprasti, kas yra skaitoma. Galima bandyti spėlioti: įdomu kas atsitiks princesei? Ar žinai, kaip atrodo pilis? ir pan., nespausti vaiko, leisti jam pačiam galvoti. Naujienų portalas DELFI straipsnyje (2021) „Psichologė paaiškino, kodėl vaikai nori, kad tėvai jiems nuolat skaitytų tą pačią knygą“ rašoma „<...> žodžiu gaunama informacija apdorojama ir įsimenama geriau, todėl skaitydami pasakas balsu turtiname vaiko žodyną, padedame formuotis vaiko kalbai“. Garsus skaitymas – vienas iš svarbiausių dalykų, kuriuos tėvai gali daryti su savo vaikais. Garsiai skaitant suteikiama informacija apie vaiką supantį pasaulį, lavinami klausymo, atminties ir kalbos įgūdžiai; supažindinama su skaičiais, raidėmis, spalvomis ir formomis.

Pats skaitymo procesas kuria stiprų ryšį su vaiku, o kartu stiprina itin svarbų, visą gyvenimą aktualų įgūdį – tai meilė skaitymui. Svarbu ugdyti, kad skaitymas malonus procesas, todėl išsirinkite knygą kartu su vaiku ir tegul skaitymas tampa ypatingu vakaro ritualu, kuriame būtų visas jūsų dėmesys vaikui ir turiningai istorijai.

Informaciją parengė Kauno lopšelio-darželio „Gandriukas“ mokytoja Karina Peikštenytė-Bacevičė

Literatūra:

DELFI. Psichologė paaiškino, kodėl vaikai nori, kad tėvai jiems nuolat skaitytų tą pačią knygą. (2021). Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/seima/ugdymas/psichologe-paaiskino-kodel-vaikai-nori-kad-tevai-jiems-nuolat-skaitytu-ta-pacia-knyga.d?id=86438447>

Dirgėla, T. (2016). Inga Mitunevičiūtė – tik skaitančius tėvus matantys vaikai užaugę patys skaitys. Bernardinai.lt Prieiga per internetą: <https://www.bernardinai.lt/2016-01-29-inga-mituneviciute-tik-skaitancius-tevus-matantys-vaikai-uzauge-patys-skaitys/>

Gordon, S. (2022). Why reading to your baby is important. Prieiga per internetą: <https://www.verywellfamily.com/why-reading-to-babies-is-important-5189827>

Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Kodėl verta skaityti ankstyvajame amžiuje? Patarimai tėveliams. (2020), p. 5-6. Prieiga per internetą: <httpssmsm.lrv.ltuploadssmsmdocumentsfilesšvietimastautiniumuzumsvietimasKod%C4%97I%20verta%20vaikams%20skaityti.pdf>

3. Jusienė, R., Laurinaitytė, I., Praninskienė, R., Petronytė, L., Rakickienė, L., Urbonas, V. (2018). Šiuolaikinių informacinių technologijų naudojimas ir ikimokyklinio amžiaus vaikų miegas. Neurologijos seminarai nr. 22 (75), p. 50. Prieiga per internetą: http://www.neuroseminarai.lt/wp-content/uploads/2018/04/Neuro_2018_Nr1_049-056.pdf.
4. Prasauskienė, A., Rudaitienė, R. (2018). Veiksniai, turintys įtakos ankstyvajai vaiko raidai ir vaikystės puoselėjimo principai, p. 11. Prieiga per internetą: <https://www.kaunoklinikos.lt/media/pdf/Veiksniai,%20turintys%20%C4%AFtakos%20ankstyvajai%20vaiko%20raidai%20ir%20vaikyst%C4%97s%20puosel%C4%97jimo%20principai.%20Metodika.pdf>.
5. Rumšienė, R. R., Stūronaitė, J., Žiemytė, J. (2016). Informacinių technologijų panaudojimas ikimokyklinio ugdymo įstaigoje ugdant vaikų meninę kompetenciją. Tarptautinė mokslinė praktinė 31 konferencija ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų rengimo problematika: konferencijos medžiaga. Kaunas, p. 196. Prieiga per internetą: <https://core.ac.uk/download/pdf/75821367.pdf>.